

Protokół

102. posiedzenia I. sesji IX. peryodu Sejmu galicyjskiego z dnia 29. października 1910.

Początek o godzinie 11 minut 30 przed połud.

Przewodniczący: Marszałek krajowy JE. St. hr. Badeni.

Sekretarze: Mieczysław Urbański, Stanisław Henryk hr. Badeni, Jan Wausung, Zacharyasz Skwarko.

Obecných posłów 128.

Ze strony Rządu: c. k. Namiestnik JE. Dr. Michał Bobrzyński, c. k. Rada Dworu Stanisław Grodzicki.

Marszałek konstatuje dostateczną ilość posłów i otwiera posiedzenie.

Marszałek oznajmia, iż z protokołem 99. posiedzenia z dnia 22. października 1910 sprostowanym według jego zarządzenia postąpił regulaminowo, protokół 100 posiedzenia uważa za przyjęty gdyż nie wniesiono przeciw niemu żadnych zarzutów, protokół 101. posiedzenia złożony jest w biurze sejmowem do przejrzenia.

Marszałek oznajmia, że udzielił p. Męcińskiemu urlopu do 4. listopada 1910.

Sekretarz p. Urbański odczytuje spis petycyj wniesionych po dzień 29. października 1910 roku, które przydzielono następującym komisjom, a mianowicie:

Komisji budżetowej L. s. 7699, 7700, 7702, 7706—7709, 7715—7717, 7732 do 7734, 7738, 7739, 7743, 7744.

Komisji szkolnej L. s. 7695—7698, 7723, 7724, 7731, 7736, 7746, 7749.

Komisji gminnej L. s. 7703, 7742, 7748.

Komisji administracyjnej L. s. 7701, 7745.

Komisji prawniczej L. s. 7726, 7727, 7760.

Komisji gosp. kraj. L. s. 7725, 7741.

Komisji drogowej L. s. 7704, 7718, 7740, 7747.

Komisji podatkowej L. s. 7722.

Komisji przemysłowej L. s. 7719.

Komisji wodnej L. s. 7720.

Komisji reformy wyborczej L. s. 7705, 7735.

Po odczytaniu petycji L. s. 7697 Nauczycielstwa ludowego w Rawie ruskiej o przeniesienie do drugiej klasy płac; przemawia p. ks. Kołpaczkiewicz, popierając tę petycję.

Sekretarz p. Urbański odczytuje spis dalszych petycyj, które przydzielono odnośnym komisjom jak wyżej.

Po odczytaniu petycji L. s. 7748 Zwierzchności gm. Dębicy o zezwolenie na zaciągnięcie pożyczki komunalnej 305.000 K w Banku krajowym, przemawia p. Górski popierając tę petycję.

Sekretarz p. Urbański odczytuje spis dalszych petycyj, które przydzielono odnośnym komisjom jak wyżej.

Marszałek wzywa sekretarza do odczytania złożonego wniosku i interpelacyj.

Sekretarz p. Urbański, odczytuje zgłoszony wniosek i interpelacje, które opiewają:

W n i o s e k

posła Jedyńaka i tow. w sprawie założenia krajowego zakładu dla nieuleczalnych.

Wysoki Sejmie!

W kraju tak wielkim wynoszącym 8 milionów ludności niema ani jednego zakładu krajowego dla nieuleczalnych. W szpitalach krajowych w ciągu roku znajduje kilkadziesiąt tysięcy ludności z różnych sfer pomieszczenie, opiekę i skuteczną pomoc lekarską. Po większej części uboga ludność znajduje bezpłatne leczenie w szpitalach i są one dobrodziejstwem ludzkości, to jednak w szpitalach krajowych stwierdziliśmy nieuleczalną chorobę u znajdujących się chorych, tych ze szpitali wydalają. Tacy ubodzy dotknięci chorobą nieuleczalną, są pozostawieni na pastwę losu, bez opieki i odpowiedniego schroniska, giną w największej nędzy. Gminy wiejskie nie posiadają na ten cel jakichkolwiek funduszków lub też schroniska, wprawdzie miasto Lwów i Kraków posiada swój własny zakład dla nieuleczalnych, lecz te zaledwie wystarczają dla miasta.

Zważywszy, że utworzenie krajowego zakładu dla nieuleczalnych byłoby bardzo pożądanem, podpisani wnoszą:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby sprawę założenia zakładu krajowego dla nieuleczalnych wziął pod rozwagę i na przyszłą sesję sejmową przyszedł z odpowiednim wnioskiem.

Wnioskodawca:
Michał Jedyńak.

Bojko, Bis, Jampolski, Wasung, Cieluch, Stapiński, Witos, Krężel, Styła, Cipser, Myjak, Ptak, Szwed, Żardecki, Stefczyk,

I n t e r p e l a c y a

posła Jedyńaka i tow. do pana c. k. Komisarza rządowego w sprawie opieki szalego załatwienia przez c. k. Starostwo w Nowym Targu prośby reklamacyjnej Józefa Pawlikowskiego w Kielanowicach.

Józef Pawlikowski w Kielanowicach pow. Tarnów wniósł prośbę o uwolnienie swego syna od wojska do c. k. Starostwa w Tarnowie, prośbę tę starostwo tarnowskie przesłało starostwu w Nowym Targu do uzupełnienia, prośba ta od dłuższego czasu zalega w c. k. Starostwie w Nowym Targu.

Ze względu na to, że syn Józefa Pawlikowskiego Józef został powołany do czynnej służby wojskowej z początkiem października r. b.

Podpisani zapytują pana c. k. Komisarza rządowego czy zechce w drodze właściwej spowodować szybsze załatwienie tej sprawy.

Interpelant:
Jedyńak.

Stapiński, Bojko Bis, Myjak, Styła, Witos, Krężel, Jampolski, Ptak, Szwed, Wasung, Cieluch, Cipser, Stefczyk.

I n t e r p e l a c y a

p. Jedyńaka i tow. do c. k. p. Komisarza rządowego w sprawie nieprawnego wymiaru należności skarbowej Franci-

szkowi Turce i spadkobiercom po Wojciechu Turce w Ustrobnej przez c. k. powiatową dyrekcję skarbu w Sanoku.

C. k. powiatowa Dyrekcya skarbu w Sanoku wezwaniem płatniczym z dnia 30. lipca r. b. l. 679 wymierzyła należyłość spadkową po ś. p. Wojciechu Turce z Ustrobnej. Należytość została wymierzona w wysokości 421 K 20 h. Spadkobiercy otrzymali w spadku 18 mor. gruntu, który został oszacowany przez zaprzysiężonych taksatorów po 800 koron morg razem w łącznej sumie 14400 kor. po strąceniu kosztów leczenia i pogrzebu, które wyniosły 400 kor. pozostało do wymiaru należytości skarbowej suma 14.000 kor. — Niewiadomo na jakiej podstawie c. k. powiatowa Dyreka skarbu w Sanoku wymierzyła od sumy 17.330 kor. należytość spadkową, kiedy oszacowane grunta wynosiły wartość 14.000 kor.

Wobec tego, że wymiar należytości spadkowej został wymierzony za wysoki narażając wyż wymienionych na dotkliwe straty, podpisani zapytują pana c. k. Komisarza rządowego, czy zechce wglądnać w tę sprawę i co zamierza uczynić, by uchronić wyżej wymienionych od nieprawnego nałożenia wysokiej opłaty spadkowej?

Interpelant:
Jedynak.

Jampolski, Cipser, Cieluch, Żardecki, Wasung, Styła, Szwed, Myjak, Ptak, Witos, Stapiński, Bojko, Bis, Krężel.

Marszałek oznajmia, że odczytany wniosek umieści na porządku dziennym jednego z najbliższych posiedzeń; interpelacye zaś odstąpi p. Komisarzowi rządowemu.

Izba przystępuje do porządku dziennego, którego punktem pierwszym jest:

Dalszy ciąg rozprawy nad sprawozdaniem komisji reformy wyborczej o wniosek nagłym p. Leo i tow. w przedmiocie reformy wyborczej.

Marszałek udziela głosu p. Milewskiemu.

Przemawia p. Milewski.

Przemawia p. Sobolewski.

Przemawia p. Starzyński.

Izba bez rozprawy uchwała wniosek sekretarza p. Urbańskiego o zamknięcie rozprawy.

Marszałek wzywa zapisanych „za“ i „przeciw“ pp. Skołyśzewskiego, Rutowskiego, Leo, Lewickiego, Petruszcwiczka i Skwarkę do wyboru mowców generalnych.

Przemawia p. Rutowski jako generalny mowca „przeciw“ wnioskowi komisji.

Przemawia p. Lewicki jako generalny mowca „za“ wnioskiem komisji i składa następujące oświadczenie:

O ś w i a d c z e n i e.

Stojąc pryncypialnie za reformą wyborczą do galicyjskiego Sejmu na zasadach ogólnego, równego, bezpośredniego i tajnego prawa wyborczego — uwzględniamy obecne stosunki w Sejmie galicyjskim i dlatego nie sprzeciwialiśmy się kompromisowemu załatwieniu sprawy reformy wyborczej do galicyjskiego Sejmu na podstawie konstrukcyi przejściowej lecz przedewszystkiem postawiliśmy następujące zastrzeżenie prawno-polityczne:

„Równocześnie z nową ordynacją wyborczą krajową, która ruskiemu narodowi ma dać należyte zastępstwo w galicyjskim Sejmie — będzie unormowane ustawą:

I. że galicyjski Wydział krajowy będzie się składał z 10 członków z których trzech ma być Rusinów, jak również, urzędujący zastępca marszałka ma być narodowości ruskiej.

II. że sprawy kulturalne, w szczególności szkolne i sprawy ekonomiczne,

z osobna kultury krajowej rozstrzygał. Sejm w dwóch kuryach narodowościowych: ruskiej i polskiej, z wyłączeniem majoryzowania.

III. że obu tym kuryom narodowościowym przysłuza prawo „veto“ w sprawach: zmiany statutu krajowego i ordynacyi wyborczej sejmowej, jak również w sprawach polityczno-narodowościowych.

Na podstawie tych zasadniczych zastrzeżeń przystąpiliśmy do roboty nad konstrukcją ordynacyi wyborczej do galicyjskiego Sejmu i rozdziałem mandatów ruskich i polskich.

Lecz niestety! cały ten czas naszych obrad z przewodnikami polskich klubów nie doprowadził do żadnych pozytywnych rezultatów, do tego czasu nie doprowadzono do porozumienia ani co do konstrukcyi ordynacyi wyborczej ani co do liczby ruskich mandatów poselskich w stosunku do liczby polskich mandatów poselskich, tak, że ani jedna z postawionych kwestyj nie została dotychczas załatwiona.

W szczególności nie możemy się zgodzić na powiększenie liczby wirylistów, nie możemy zrzec się zastępstwa w większej posiadłości, w miastach i w małej posiadłości i w klasie uzupełnia-

jącej. Następnie nie możemy przyjąć przedłożonych nam 42 mandatów ruskich na 177 wszystkich posłów z wyboru; nie możemy zgodzić się na tworzenie więcej okręgów mandatowych wyborczych, i nie możemy się zgodzić na tworzenie kuryi ogólnej zamiast kuryi uzupełniającej.

Wkońcu, widząc po stronie polskiej nieprzyjazne dążenie do ukrócenia ruskiego narodu w jego zastępstwie krajowem, oświadczamy niniejszem stanowczo, że użyjemy wszelkich możliwych sposobów, ażeby nie dopuścić do tego i zdobyć ruskiemu narodowi taką liczbę mandatów poselskich, jaką wymaga honor i dobro naszego narodu!

Marszałek oznajmia, że z powodu spóźnionej pory udzieli głosu p. sprawozdawcy na następnem posiedzeniu, obecnie udziela głosu p. Milewskiemu dla sprostowania faktów.

Przemawia p. Milewski dla sprostowania faktów.

Marszałek zamyka posiedzenie, nazywając następnę na dzień 3. listopada 1910 godz. 11 przed południem i odczytuje porządek dzienny następnego posiedzenia.

Koniec posiedzenia godzina 2 m. 25 po południu.

Marszałek krajowy:

Stanisław Badeni w. r.

Sekretarze:

Mieczysław Urbański w. r.

St. Henryk Badeni w. r.